

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ

Ο Θερμαΐκος υόλκος χωρίζεται σε 3 μέρη : α. τον εσωτερικό υόλκο που έχει όρια το Μεγάλο Εμβολο και τις ευβογές του Αξιού, β. τον κεντρικό υόλκο από το αυρωτήριο της Εβανομής μέχρι τις Αλυιές Κίτρους και γ. τον εξωτερικό υόλκο.

Ο Θερμαΐκος υόλκος είναι χαρακτηριστική περίπτωση ημίλειστης θαλάσσιας λειάνης. Επτός από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει (που θα δούμε παρακάτω), από την ίδια τη μορφολογία του υπάρχει αδυναμία να αφομοιώσει τα λύματα.

ΠΗΓΕΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ

Ο Θερμαΐκος υόλκος είναι η πιο μολυσμένη θάλασσα της Ελλάδος μαζί με τον υόλκο της Ελευσίνας και μια από τις πιο ρυπασμένες θάλασσες του κόσμου.

Λέχεται καθημερινά 120.000 κυβικά μέτρα αστικών λυμάτων και 60.000 κυβικά μέτρα βιομηχανικών αποβλήτων. Σε ετήσια βάση αυτό μεταφράζεται σε 44 εκατομμύρια κυβικά μέτρα και 22 εκατομμύρια κυβικά μέτρα αντίστοιχα.

Μόνο 3 βιομηχανίες, η ΕΚΟ, οι Χημικές Βιομηχανίες Βορείου Ελλάδος (Sicna) και το Χαλυβουργείο στην Ιωνία, απορρίπτουν στο Θερμαΐκο 15.000 κυβικά μέτρα τη μέρα ή ισοδύναμα 5,5 εκατομμύρια κυβικά μέτρα το χρόνο, 16 τόνους αρσενικού, 3,5 τόνους φαινόλης, 2 τόνους αμμωνίας, 7 τόνους υανίου, 55 τόνους χρωμίου, υασσίτερου και αρχιγίου και 350 κιλά υδράργυρου το χρόνο. Μόνο το διυλιστήριο και πετροχημικό συγκρότημα της ΕΚΟ επιβαρύνει το Θερμαΐκο με 50 τόνους υδρογονανθράκων, 50 τόνους φαινόλης και 50 τόνους θειούχα το χρόνο. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τιμές υδραργύρου που μετρήθηκαν είναι οι υψηλότερες τιμές της Μεσογείου και από τις υψηλότερες σε διεθνή κλίμακα. Αυτό και 10 φορές μεγαλύτερες από τις τυπικές συγκεντρώσεις άλλων περιούων.

Αυτές οι λειτομερειακές και ίσως βαρετές αναφορές δε σημαίνουν τίποτα άλλο από τον υορεσμό του Θερμαΐκου υόλκου από τη φόρτιση των αστικών λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων που υολογίζεται ότι ξεπερνά 3 (τρεις) φορές τη δυνατότητα αυτοκαθαρισμού του όρμου. Οι δυνατότητες αυτοκαθαρισμού του υόλκου δεν ξεπερνούν το ρυπαντικό φορτίο αηθυσμού 300.000 υατοίων, όσος δηλαδή ο αηθυσμός της πόλης στις αρχές της δεκατίας του 1950, ενώ η δυνατότητα αυτή έχει ξεπεραστεί και στο δέλτα των υοταμών Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα υυρίως λόγω των γεωργικών απορροών. Τα λείασματα είναι περίπου 700.000 τόνους το χρόνο. Για τα φυτοφάρμακα η αντίστοιχη ποσότητα υυτιμάται σε 300 τόνους το χρόνο περίπου.

Οι ευβογές των υοταμών Γαλλικού, Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα στο Θερμαΐκο υόλκο σχηματίζουν έναν υυτεταμένο υγρότοπο με αναγνωρισμένη οικολογική αξία και για το λόγο αυτό υοστατεύεται από τη σύμβαση Ramsar για τους υγρότοπους. Όμως το δέλτα σε όλη του την έκταση παραμένει υοροστάτευτο και έχει υποστεί πολλές επιθέσεις από τις γεωργικές δραστηριότητες, τις ευχερώσεις, την ανεξέλεγκτη χρήση φυτοφαρμάκων και λείασμάτων, τη ρύπανση από βιομηχανικές μονάδες παραγωγής, λύματα και απόβλητα και την παρουσία ακόμα ινών αμιάντου σε υοτάμια που υυνονται σε αυτόν και το ρυπαντικό φορτίο που υατεβάζουν οι υοταμοί όχι μόνο από την Ελλάδα αλλά και η Γιουγυοσλαβία (και μάλιστα με τοξικές ουσίες). Σε αυτά, μπορεί να υοστεθεί η λαιροθηρία, η υαταυευή "αθητιών" εγυαταστάσεων (περίπτωση Αιγινίου), τα σχέδια "ανάσλωσης" υάυων περιούων (υάυοδρόμιο στο Καλοχώρι), οι οικυδομικές δραστηριότητες (περίπτωση Αλυιών Κίτρους), η διάνοιξη δρόμων για υοσέλαση λουμένων εις βάρος των υυροβιότοπων (υγρότοπος Εβανομής, Αλυιές Αγγελοχωρίου) κ.α.

ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ

Στους δύο πιο μοχυσμένους υόθους της Ελλάδος, της Ελευσίνας και του Θερμαϊκού που ουσιαστικά αποτελούν νευρές θάλασσες, ενέπρινε η κυβέρνηση την επέκταση των χώρων αφοθήμευσης πετρελαιοειδών, με τη δημιουργία νέων δεξαμενών, νέων εγκαταστάσεων επεξεργασίας και αχυροβολιών για μεγάλα πετρελαιοφόρα πλοία, χωρίς να έχουν εμεινθθεί οι απαραίτητες μελέτες για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Κι ενώ στην Ελευσίνα ο υόσμος έχει ευαισθητοποιηθεί, στη Θεσσαλονίκη οι υάτοιοι δεν αντιλήφθηκαν ακόμη τί τους απειλεί και δεν υπάρχει επάρκεια υινητοποίησης.

Η αναδιάρθρωση της παχυόσμιας βιομηχανίας πετρελαίου μετά τον πόλεμο στον Κόλπο φαίνεται ότι αγγίζει και την Ελλάδα. Στα πλοία αυτής της αναδιάρθρωσης και της απελευθέρωσης της αγοράς πετρελαιοειδών στο τέλος του έτους θα επιβαρυνθεί υπερβολικά το περιβάλλον καθώς η Ελλάδα θα διευδύησει μεγαλύτερο μερίδιο στη διεθνή αγορά. Οι επεττάσεις εγκαταστάσεων αφοθήμευσης πετρελαιοειδών που υρομολογούνται, και οι νέες παραγωγικές μονάδες δεν αφορούν την ελληνική αγορά, αλλά στοχεύουν στη διεθνή, με συνέπεια να γίνει η χώρα "αφοθήκη" με υπερβολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Το γεγονός ότι επιχειρείται ανάπτυξη δραστηριοτήτων με βάση τον ελληνικό χώρο, μια ήδη βεβαρημένη περιοχή από άθους ρύπανσης, είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό. Η Μεσόγειος είναι ο σημαντικότερος δρόμος μεταφοράς πετρελαιοειδών και η πιο ρυπασμένη θάλασσα. Η Μεσόγειος υαλύνει το 1/15 των αφοβήτων πετρελαιοειδών, δηλαδή το 15% των υδρογονανθράκων που αφορρίωνται κάθε χρόνο στον παχυόσμιο υμεανό. Το 1/3 της Μεσογείου αποτελούν τα ελληνικά νερά, ενώ περίπου ο υισός παχυόσμος στόλος δεξαμενοπλοίων βρίσκεται σε ελληνικά χερια και τα πλοία αυτά έχουν μεγάλο δείκτη ατυχημάτων. Στο Αιγαίο τα τελευταία δύο χρόνια έχουν υαταγραφεί από τα λιμεναρχεία 3.500 περιστατικά αξιόπιοις ρύπανσης και αυτό σημαίνει περίπου μια πετρελαιοηίδα την ημέρα. Υπάρχουν και άλλα περιστατικά που υατεγράφησαν, καθώς και η λειτουργική ρύπανση με πετρελαιοειδή από την έμψηση δεξαμενών, την αφορρίση πετρελαίου και λαδιών από μηχανές, μια ρύπανση που είναι χειρότερη, γιατί είναι υαθημερινή και μεταπράζεται σε 2-3 υηλίδες το μήνα. Οι δρόμοι μεταφοράς του πετρελαίου είναι ο Ελλησπόντος και η Μ. Ανατολή, δρόμοι που διερχονται από ελληνικές θάλασσες. Η ρύπανση της θαλάσσης από πλοία είναι χειρότερη από αυτήν που υρουαλούν οι χερσαίες πηγές.

Στην Ελλάδα λειτουργούν τέσσερα διυλιστήρια υαυσίμων, εν των οποίων το ένα στη Θεσσαλονίκη. Στις δεξαμενές αφοθήμευσης τους υαταλήγουν όλες οι υοσότητες των εισαγόμενων υαυσίμων, εν των οποίων το 60% διανέμεται στην εσωτερική αγορά και το υπόλοιπο εξάγεται. Επομένως, ήδη η ελληνική αγορά είναι υαλυμμένη και οι επεττάσεις των εγκαταστάσεων αφορούν την αύξηση της εξαγωγικής υανότητας των εταιρειών πετρελαιοειδών, οι οποίες εισέρχονται στον "πόλεμο" πετρελαίου. Βέβαια οι επεττάσεις έγιναν με εξυπνο τρόπο ως εισαγωγή τεχνολογιών αντιρρύπανσης. Όμως οι επεττάσεις αυτές είναι πολύ υοντά σε υατολημένες περιοχές. Χαρακτηριστικό είναι ότι υανένα διυλιστήριο δεν έχει μελετη επιυινδυνότητας. Εκατομμύρια τόνοι πετρελαίου και υγραρίου απειλούν το περιβάλλον και την ασφάλεια των υατοίων των περιοχών αυτών.

Υπάρχει ελπίδα ;

Το πρόβλημα του θερμαινμού είναι εμφανές όχι μόνο από τους ειδικούς αλλά και από κάθε κάτοικο της Θεσσαλονίκης. Παρόλα αυτά οι δημόσιοι και κρατικοί φορείς δε δείχνουν την ευαισθητοποίηση που χρειάζεται. Ο γενικός ατολογισμός των κρατικών έργων δείχνει έργα χωρίς τις απαιτούμενες περιβαλλοντικές μελέτες, έργα όπου εντός του ότι η χρησιμότητά τους είναι αμφίβοη αιόμη και θεωρητικά τελικά μένουν μισά λόγω έλλειψης χρηματοδότησης, έργα που αιόμη και αν ολοκληρωθούν, με τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματά τους, δεν υπάρχει όχι μόνο εδαμώς ευδαιδευμένα αλλά ούτε και απαραίτητο αριθμητικά προσωπικό (χαρακτηριστικό παράδειγμα το προσωπικό του ΟΑΕ για το σταθμό επεξεργασίας λυμάτων που σχεδιάζεται να γίνει).

Κάποιες λύσεις και προτάσεις έχουν γίνει από οικολογικές οργανώσεις και ομάδες και μπορούν να συνοχισθούν στα εξής :

Για τα αστικά λυματα : Ολοκλήρωση του σταθμού επεξεργασίας με την κατασκευή του δευτεροβάθμιου (βιολογικού) και τριτοβάθμιου σταδίου (και φυσικά να εδανδρωθεί με το κατάλληλο προσωπικό), με απομάκρυνση φωσφοριών και νιτρικών. Αποφυγή απόρριψης των λυμάτων στο δέλτα του Αξιού.

Για τα βιομηχανικά απόβλητα : Ελαχιστοποίηση της παραγωγής απόβλητων με χρήση καθαρών τεχνολογιών. Οι βιομηχανίες πρέπει να αναλάβουν την επεξεργασία των απόβλητων από μόνες τους κάτω από τον έλεγχο κρατικών, τοπικών και κοινωτικών φορέων. Να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της ρύπανσης από το άσβητο. Τα μικρά "οικιστικά σύνολα" μπορούν από εύκολα να αναυυλώσουν τα απόβλητά τους και κάποιες βιομηχανίες τελικά ίσως να μην είναι τόσο κοινωτικά χρήσιμες σε σχέση με τη ρύπανση που προκαλούν.

Για τις γεωργικές απορροές : Προώθηση της οργανικής γεωργίας, ελαχιστοποίηση της χρήσης χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, μέτρα περιορισμού της διάβρωσης των εδαφών. Πόσοι γεωργοί άραγε ξέρουν ότι τα προϊόντα που καλλιεργούνται χωρίς χημικά εξαχονται στη Δυτική Ευρώπη με μεγαλύτερο κέρδος ;

Για τις απορρίψεις βιολογικών : Εξοικονόμηση υαυσίμων τόσο για λόγους περιβάλλοντος, όσο και για λόγους διατήρησης των ενεργειακών πηγών, καθώς και η βαθμιαία αποδέσμευση της χώρας από το βιολογικό και η στροφή σε ήπιες μορφές ενέργειας. Αντίθεση με το σχέδιο των επενδύσεων, με το σκεπτικό ότι η ελληνική αγορά είναι κορεσμένη και δε

Για τις αθωορίγεις βετρεβαιοειδών : χρειάζεται τόσες εγκαταστάσεις διωλιστηρίων ενώ ο μεγαλύτερος κίνδυνος που διαφαίνεται είναι οι υποψηφιότητες της Θεσσαλονίκης και της Καβάλας ως κέντρα αθωοκλεισμού βετρεβαιοειδών για την εξυπηρέτηση της Ευρώπης. Για τις αθωορίγεις βετρεβαιοειδών από αλλοία, ριζική αλλαγή της νομοθεσίας με έμφαση στην πρόληψη, αλλαγές στην τεχνολογία των αλλοίων, οργάνωση και έλεγχος υποδοχής αθωοβλήτων σε λιμάνια. Σταμάτημα της παραγωγής, εμπορίας και χρήσης των ιδιαίτερα τοξικών οργανοχλωριωμένων ενώσεων.

Οποιαδήποτε όμως πρόταση δεν μπορεί να υλοποιηθεί αν δεν υπάρχει η ευαισθητοποίηση και η ώθηση της κοινής γνώμης, των ανθρώπων που ουσιαστικά δέχονται καθημερινά τις επιπτώσεις της μόλυνσης. Το να αφηθούμε στις "λύσεις" της αθωοκλεισμού και αδιάφορης αρχής και των "ειδικών", ισοδυναμεί με την άδεια μας για σίγουρη μόλυνση και θάνατο. Μόνο η δραστηριοποίηση και η ευαισθητοποίηση του κόσμου που ζει τις επιπτώσεις των αθωοίων χειρισμών μπορεί τελικά να δώσει υάσεις λύσεις. Είναι καιρός να πάρουμε τη ζωή στα χέρια μας, για να συνεχίσει να υάρει.

ΠΗΓΕΣ : Ενημερωτικό υάιό της Οικολογικής Κίνησης Θεσ/νίκης,
Ανακοινώσεις "Γυρινάις",
Περιοδικό "Οικοτοαία",
Μελέτη Τεχνικού Εθιμελητηρίου, Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας,
Εφημερίδες "Βήμα",
"Μακεδονία" (Περιοδικό Εθιλογές),
"Θεσσαλονίκη",
"Ελευθεροτυαία".

ΟΞΙΝΗ ΒΡΟΧΗ

Αυτόνομοι Οικολόγοι Φοιτητές

Υστερόγραφο : Τα μέλη της Οξίνης Βροχής βρίσκονται κάθε Δευτέρα στις 9.00 μ.μ. στο στέμ της ααλιάς Φιλοσοφικής. Όσοι... ρυάσμένοι... αθωοέλθετε.